

Soome lambakasvatus

Roosta 23.11.2018

Kaie Ahlskog

Kotieläinasiantuntija, lammasyritykset

ProAgria Etelä-Suomi ry

Pirkanmaan aluetoimisto

Näsilinnankatu 48 D, PL 97

33101 Tampere

ProAgria

ProAgria

ProAgria is a Finnish expert organization providing an extensive network of specialists and a wide range of services to rural entrepreneurs.

Nõustamisfirma: majandus, raamatupidamine, taimekasvatus, jõudluskontroll (lehmad, lambad, lihaveis), investeerimisabi, põldude kuivendussüsteemid, EU-toetused ja dokumentide täitmine.

Keskkonna-alane nõustamine – planeerimine, toetused.

11 eri piirkonda - ProAgria keskused

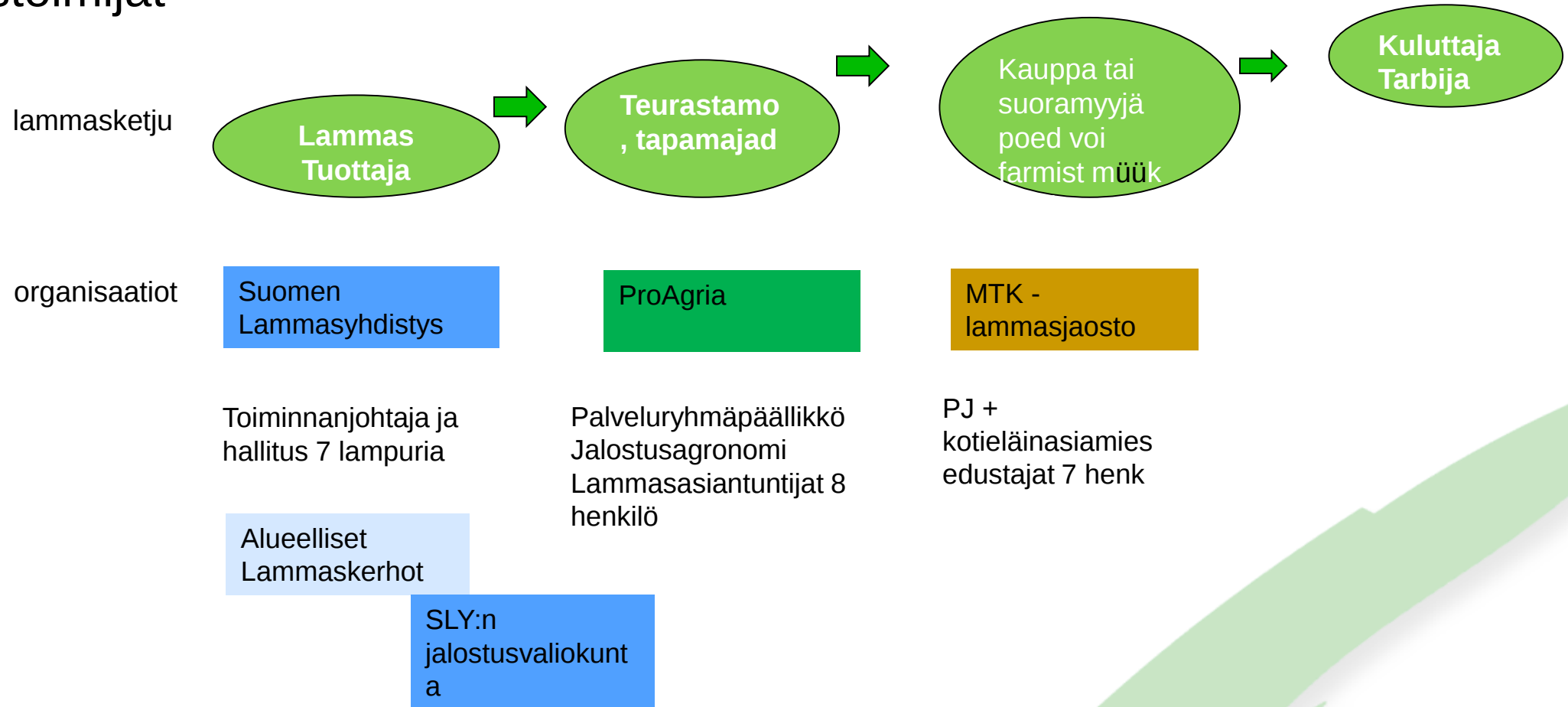
+ 4 rootsikeelset keskust (Finlands swedish)

ProAgria Keskusten Liitto – katusorganisatsioon – tootekehitys jm.

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Lammastoimijat

ProAgria Tunnuslukuja

Asiakkaina

85%

Suomen maataloista

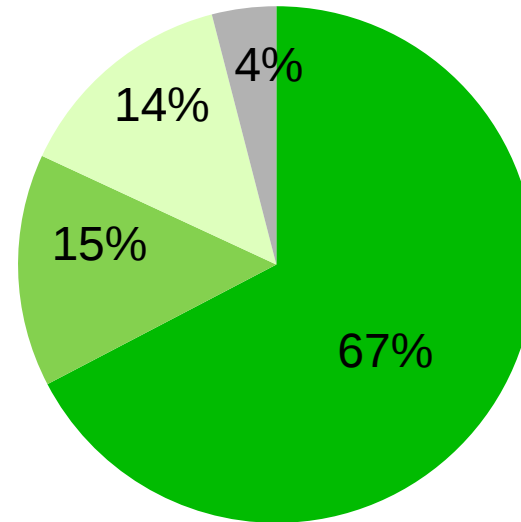
ProAgrian käive

50 miljoonaa euroa

Töötajaid
koko ProAgriassa

650

PRO
Agria

■ Asiakasrahoitus

■ Kehitystoiminta ja hankerahoitus

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

ProAgrian Lammaspalveluiden kehittämisestä vastaavat Sheep services -development

Coordinator of Sheep breeding

Jalostusasiat, kantakirjat ja tietokanta-asiat

ProAgria Etelä-Suomen lammassasiantuntija Kaie Ahlskog

puhelin 0400 731 811, kaie.ahlskog@proagria.fi

Coordinator of Sheep advisers, education for advisers and farmers

**Palvelukehitys, asiantuntijoiden yhteistyön koordinointi,
koulutukset ja lammaspäivät**

ProAgria Etelä-Pohjanmaan lammassasiantuntija Milla Alanco

puhelin 040 7060 558, milla.alanco@proagria.fi

Jussi Juhola

Director of
International Relations

Association of ProAgria
Centres

Assosiation of ProAgria *Jussi Juhola, Leena Ilvesluoto ja Sanna Nokka.*

Lokal services for sheep farms 9 advicer

-produktion, ekomomy, environment, building, educate ja landscape plannings-

PRO
Agria

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton
johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Organisatsioonid

- **ProAgria**
 1. Tõuraamatupidaja – 10 tõugu - lammas ja 1 - soome kits.
 2. ICAR kuulumine lammaste jk.
 3. Lamburite nõustamine
- **The Finnish Sheep Breeders Association –**
 1. Lammas ja Vuohi ajakiri
 2. Lamburite ühing
 3. Aretusnõukogu
- **Finnsheep, Texel association, Föreningen Ålandsfåret rf**

Authority:

1. **MMM-** ministry of agriculture
2. **EVIRA** – Finnish food safe authority
3. **Ely-centres-** work, trafic and envionment authority

Digital systems M-tech

Lammastele: **WebLammas**

Kitsedele: **WebVuohi**

- **The Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK/SLC)**

Lampaiden ja vuohien tuotosseuranta

- 1918 Suomen Lammas- ja vuohenhoitoyhdistys
– Tietojen keruu alkoi
- 1948 Valtakunnallinen tarkkailutietojen keruu
- 1981 Tarkkailutiedot ATK-rekisteriin
- 1988 Maaseutukeskusten Liitto ja
Maaseutukeskukset
- 2000 Uusittu tuotosseurantaohjelma
WinLammas käyttöön
- 2002 ProAgrian yhteistyö
- 2011 WebLammas käyttöön
- 2015 WebVuohi käyttöön

Lambakasvatus Soomes

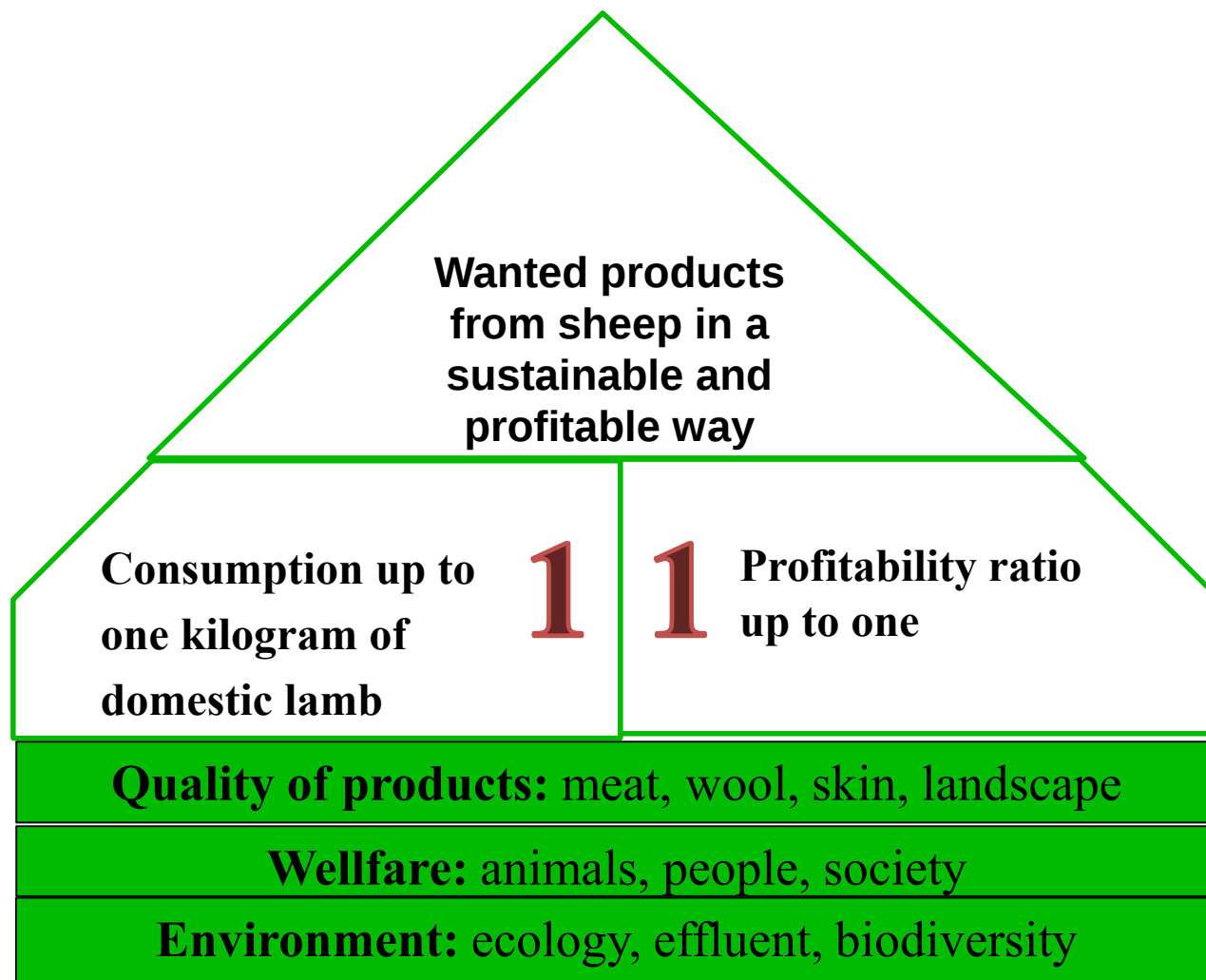
- Lamburite vanus noorim Euroopas. (Keskmine vanus 53 aastat)
- Naiste osakaal suur
- Perefarmid
- 1400 lambakasvatajat
- 156 000 lammast (76 000 utte)
- Palju on väikseid farme 10-70 utte
- Suuremad farmid 100-800 utte
- umbes 10 farmis on yle 500 utte
- Suurematel farmidel on keskmiselt 30 ha põldu ja looduslikke karjamaid

Finnish Sheep Strategy 2016 – 2022

Soome lambakasvatuse strateegia

Rahvusvahelised projektid

- iSAGE – Innovation for Sustainable Sheep and Goat Production in Europe
 - www.isage.eu
 - KATRAS (Flock) – EU Training Project for Sheep Farmers
 - <https://www.proagria.fi/hankkeet/katras-6284>
 - Goat Farming to a Livelihood – The project is trying to find out how to make goat farming as a profitable business in Finland
- <https://etela-pohjanmaa.proagria.fi/hankkeet/vuohitalous-elinkeinoksi-9559>

Põllumajandustoetused

Subsidies for sheep farmers in Finland

- Subsidies for field hectares - *põllutoetused*
- Subsidies for animal units/hectar (AB-area and C-area) *loomatoetused*
- Landrace subsidy *Säilitämisel olevate tõugude toetused SS1;KK1;AA1 – 60€/lammas*
- Slaughtered lamb quality reward (for lambs with carcass weight min. 18 kg, mean 35 €/lamb) – *talle - lihakeha tuki min. 18kg*
- Landscape pasture subsidies – *looduslike alade toetused*
- Animal welfare subsidies *loomade heaolutuki*
- Natural disadvantage compensation (ex. LFA) *põllutoetus – ebasoodsad alad*
- Subsidies for organic farming - *orgaaniline tootmine*
- Subsidies for environmental management - *keskkonnatoetused*
- Subsidies for young farmers – *noore farmeri tuki*

utetoetused

Voit saada lammas- ja vuohipalkkioita enintään alla olevan euromäärä eläintä kohden tukivuonna 2015.

	AB-alueen ulkosaaristo €/ eläin/ tukiv.	Manner- Ahvenenmaa €/ eläin/ tukiv.	Muu AB- alue €/ eläin/ tukiv.	C-elue €/ eläin/ tukiv.
Teuraskaritsat ja teuraskilit	40	40	40	40
Uuhet	100	70	50	-
Kutut	150	150	150	-

Teuraskaritsa- ja -kileistä palkkio maksetaan kalenterivuoden (tukivuosi) aikana tehdyn teurastuksen perusteella.

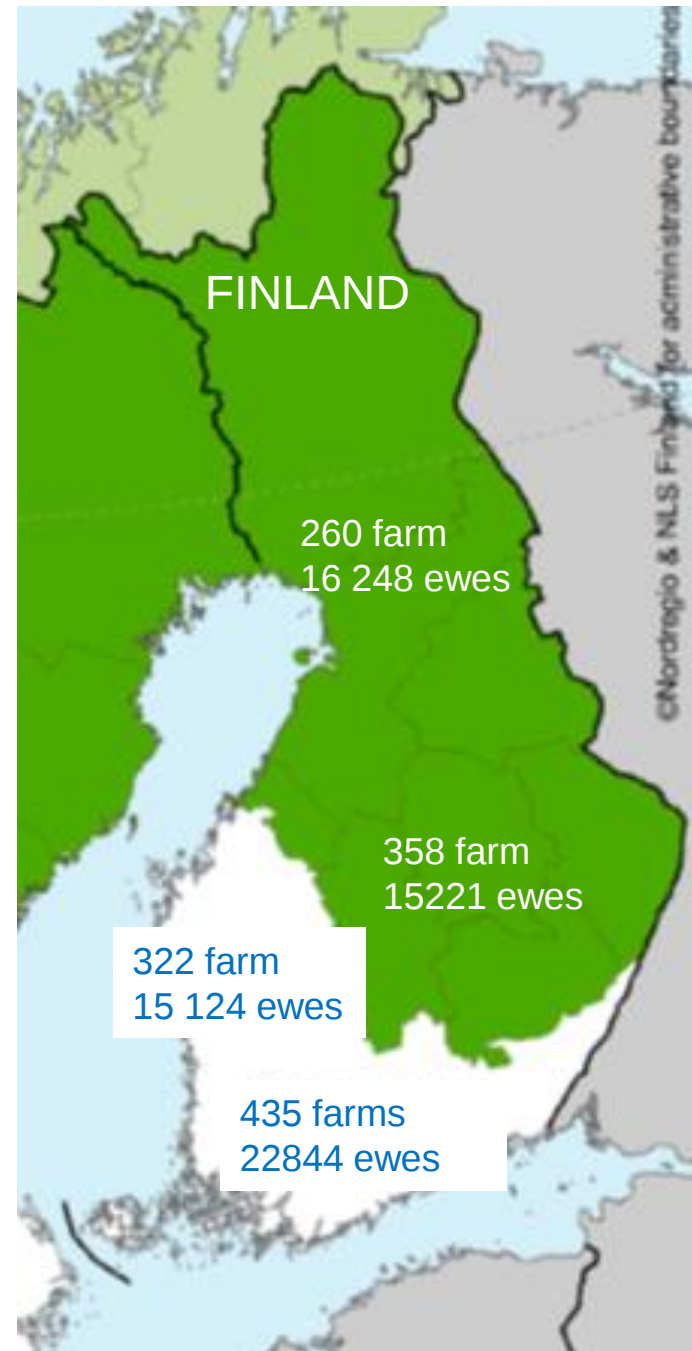
- Teuraskaritsa- ja kilipalkkiota 1,1 milj € enintään
 - Jaettu tukikelpoisten kesken
 - Alle 12kk karitsa jonka teuraspaino vähintään 18kg
 - Alle 12kk kili, jonka teuraspaino vähint. 12kg

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Sheep farms in Finland

30% of all farms are in ProAgrias recording system

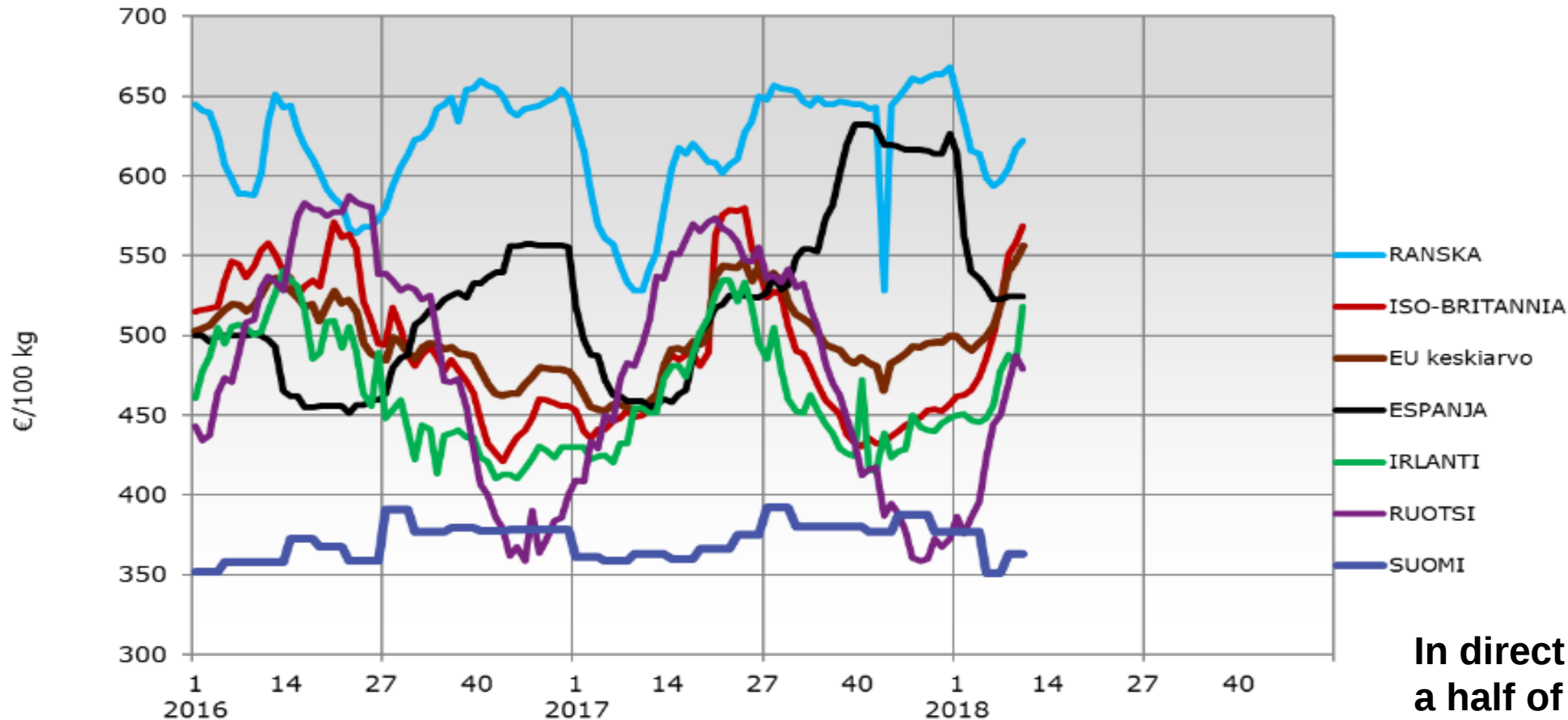

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Producer prices of lamb meat

LAMPAAN TUOTTAJAHINTA

France
Great Britain
Mean in EU
Spain
Ireland
Sweden
Finland

**In direct selling the price of
a half of lamb is 16-19 €/kg**

Lähde: Euroopan komissio

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton
johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Key figures of sheep and lamb meat markets in Finland

Year	Consumption mil. kg	Production mil. kg	Import mil. kg
2010	2,8	0,7	2,6
2011	3,5	0,9	2,7
2012	3,6	0,8	2,8
2013	3,1	0,9	2,1
2014	3,6	1,0	2,2
2015	3,7	1,2	2,6
2016	3,7	1,3	2,5
2017	3,8	1,3	2,6

Villatoodang aastas 90 000 kg/aastas, keskmine hind 1,90 EUR /kg

Januar-
august 2017

Milj kg (2016)

All meat

Produktion

Consumption

Export

Import

Own produkt%

Sealiha

Veiseliha

Broiler

Talleliha

PRO
Agria

Luullisena lihana*

milj. kg (suluissa I-VIII / 2016)

arvio

26.9.2017

*) heinä-elokuun vienti ja tuonti arvio estimate

LIHA YHTEENSÄ

Tuotanto	266,0
Kulutus	284,0
*) Vienti	(43,2) 36,1
*) Tuonti	(54,9) 55,4

Kulutuksen kotimaisuusaste: 80,5 %

SIANLIHA

Tuotanto	123,1
Kulutus	120,8
*) Vienti	(26,8) 22,9
*) Tuonti	(23,3) 22,1

Kulutuksen kotimaisuusaste: 81,7 %

NAUDANLIHA

Tuotanto	54,8
Kulutus	68,4
*) Vienti	(2,9) 2,4
*) Tuonti	(14,7) 15,7

Kulutuksen kotimaisuusaste: 77,1 %

SHIPIKARJANLIHA

Tuotanto	87,2
Kulutus	91,0
*) Vienti	(13,4) 10,8
*) Tuonti	(13,9) 14,7

Kulutuksen kotimaisuusaste: 83,8 %

KARITSA

Tuotanto	0,6
Kulutus	1,4
*) Vienti	(0,0) 0,0
*) Tuonti	(0,8) 0,8

Kulutuksen kotimaisuusaste: 41,2 %

-20 -15 -10 -5 0 +5 +10 +15 +20

*Luullisesta lihasta luutonta 80%, lisäksi kypsennyshävikki vaihtelee 10-30% tuotteesta riippuen

muutos-% edelliseen vuoteen

Source of information:
Suomen Gallup Elintarviketieto oy
(MTK, Luke ,TIKE)

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton
johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

LAMMASBAROMETRI

TAMMI-ELOKUU

2017

Luullisena lihana*

arvio

26.9.2017

milj. kg (suluissa I-VIII / 2016)

*) heinä-elokuun vienti ja tuonti arvioitu

Lammas,
kõik koos

LAMPAANLIHA

Tuotanto		0,7
Kulutus		2,6
*) Vienti	(0,0)	0,0
*) Tuonti	(2,0)	1,9
Kulutuksen kotimaisuusaste: 27,9 %		

>1 a.
lammas

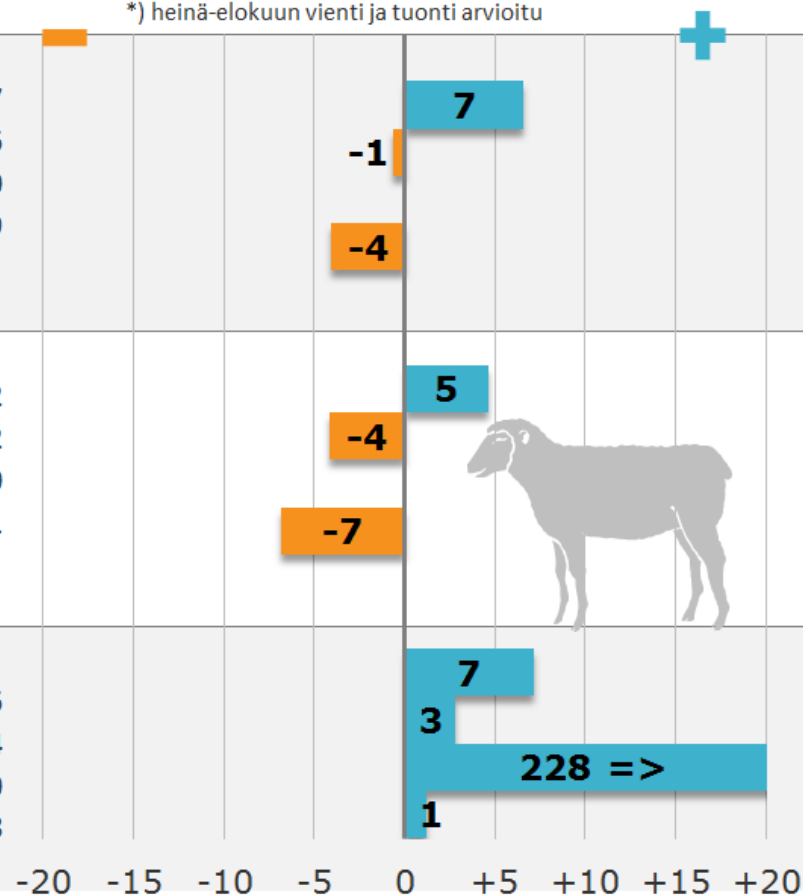
LAMMAS

Tuotanto		0,2
Kulutus		1,2
*) Vienti	(0,0)	0,0
*) Tuonti	(1,2)	1,1
Kulutuksen kotimaisuusaste: 13,2 %		

Talled

KARITSA

Tuotanto		0,6
Kulutus		1,4
*) Vienti	(0,0)	0,0
*) Tuonti	(0,8)	0,8
Kulutuksen kotimaisuusaste: 41,2 %		

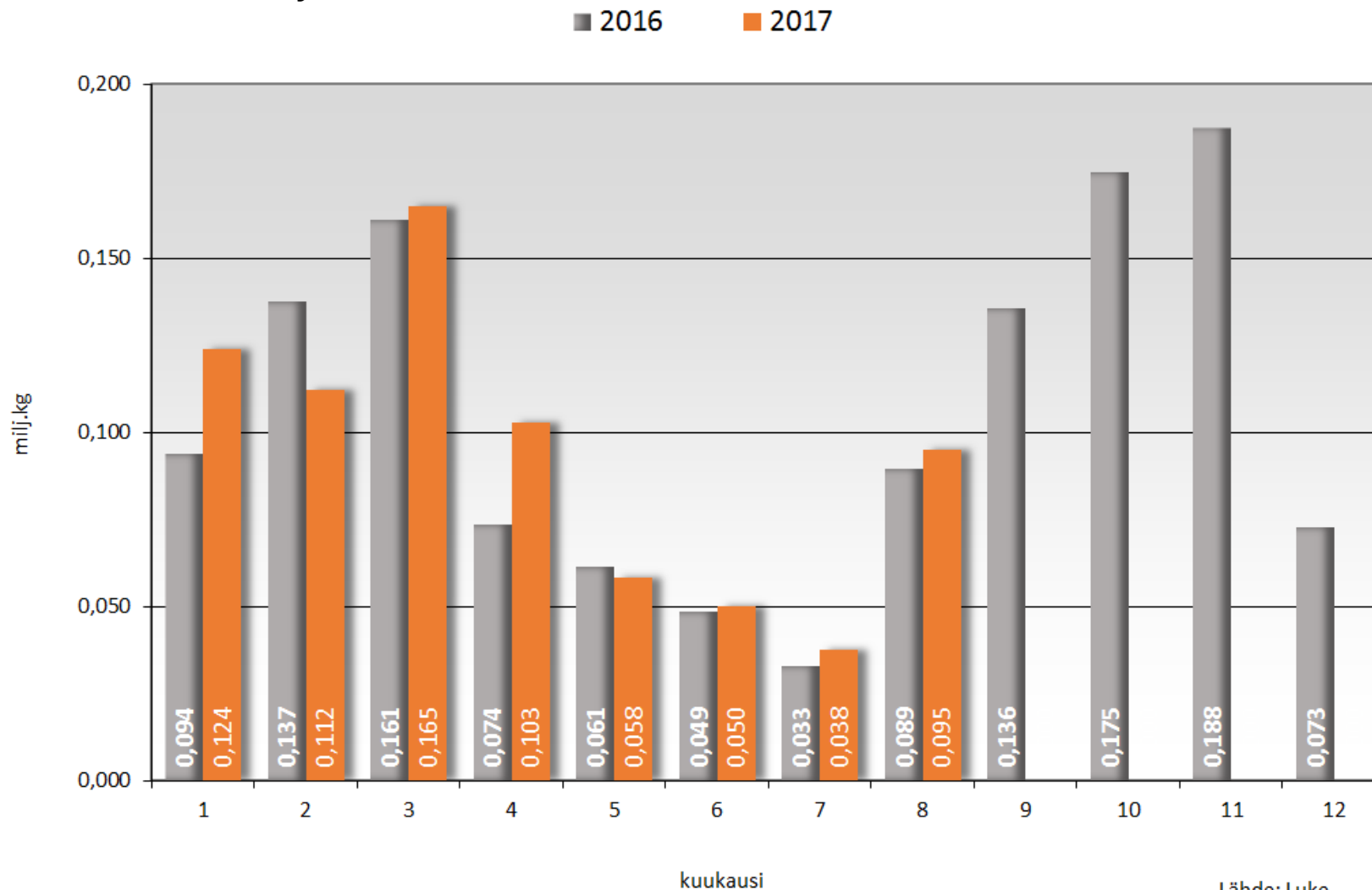
*Luullisesta lihasta luutonta 80%, lisäksi kypsennyshävikki vaihtelee 10-30% tuotteesta riippuen

muutos-% edelliseen vuoteen

Source of information:
Suomen Gallup
Elintarviketieto oy
(MTK, Luke ,TIKE)

Sheep meat production mouthly

Lampaanlihantuotanto kuukausittain

Lähde: Luke

Producerprice of lamb

Lähde: Luke

Lambakasvatus

- Sisekasvatus (september – aprill)
- Talled kasvatatakse farmides , edasi müüakse väike osa talledest
- Kaks kasvatusüsteemi
 1. Poegimine aastaringelt:
 - kevad, sügis, suvi
 2. Paaritus oktoobris,
poegimine märts-aprill
 3. Enamus tallesid kasvatatakse Karjamaal
- Probleemid - sügisel - järjekorrad
 - Tallede kasv päevas 100g-400g
- Toetused toetavad talleliha kasvatust

Lammas-Nõustajad

- Jõudluskontroll
- Tallede hindamine
- Söötmisnormid ja ratsioonid – analüüsid – Lamru - Vuoru
- Majanduslik analüüs – Lammaslaskuri
- EU – projektid
- Koolitused, seminaarid
- kalibreerimine

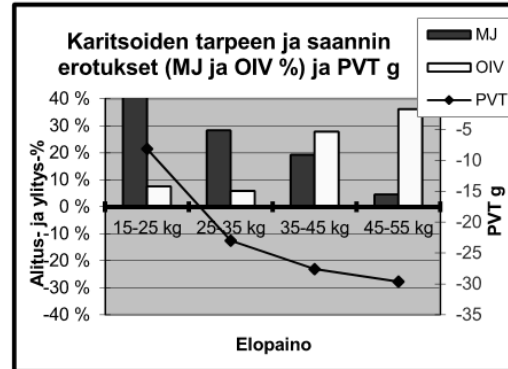

Karitsoiden, kasvunopeus 250 g/pv, normit

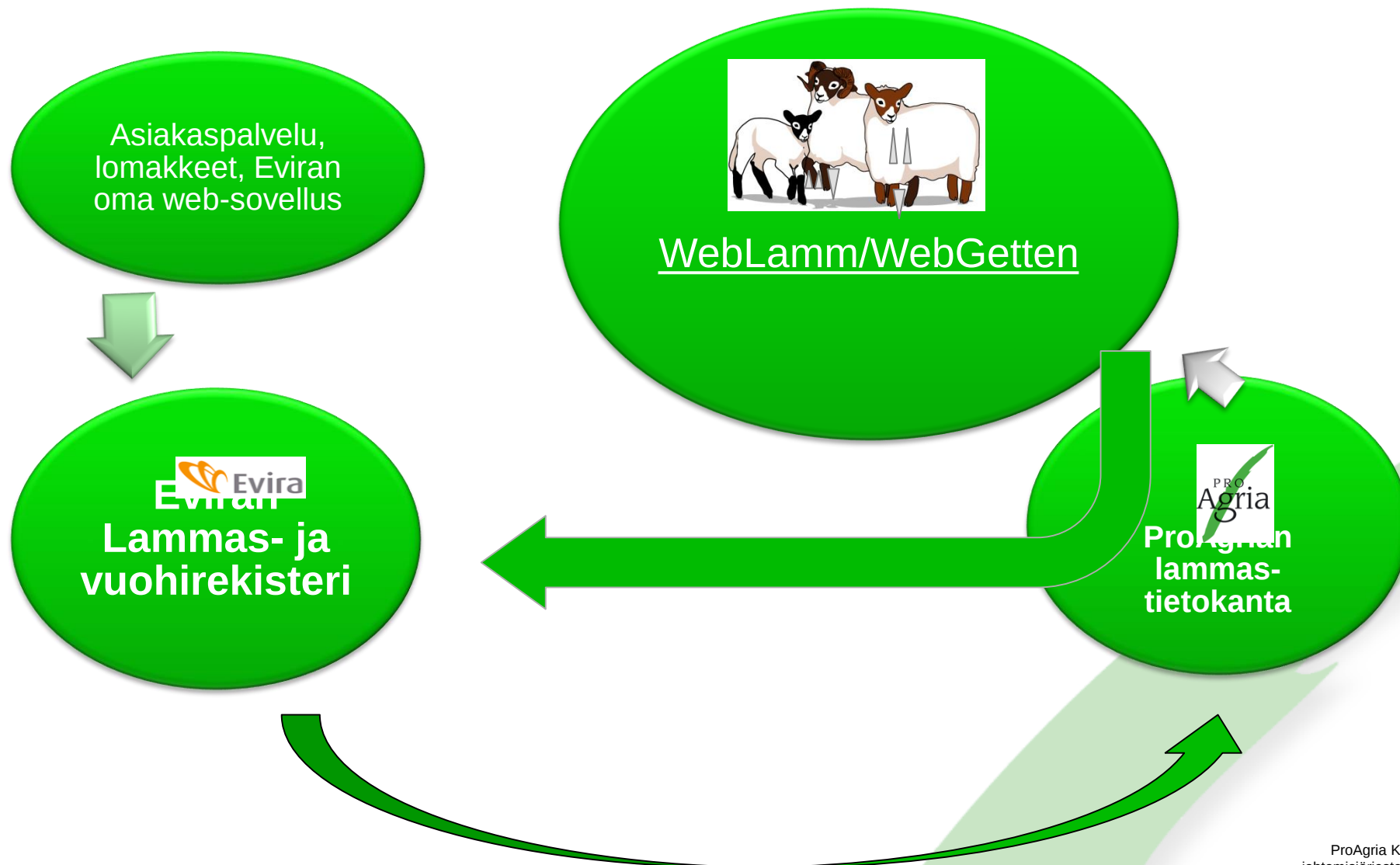
Rehutarve	15-25 kg	25-35 kg	35-45 kg	45-55 kg
MJ	7,722	11,349	14,8005	18,135
OIV, g	100,5	98,5	98,5	99,5
PVT, g	0	0	0	0
kg ka	1,0	1,1	1,2	1,5
Ca, g	6,4	7,7	9,5	11,8
P, g	2,5	3,0	3,6	4,4
Ca/P-suhde	2,56	2,59	2,63	2,68

Karitsoiden ruokinta suunnitellaan alle 15kg karitsat; imetys, tai maito-juotto. karkearehu vapaasti, karitsabaarissa: kauraa, rypsirouhetta, yht. 15 kg vettä ja kivennäistä.

Rehut ja määrät	15-25 kg	25-35 kg	35-45 kg	45-55 kg
Isovainio A1 2018	1,3	1,5	1,9	2
Äikäs 1 2018				
Isovainio A2 2018				
Heinä, kuiva	0,1	0,1	0,1	0,1
Kaura >58 kg/hl	0,2	0,2	0,2	0,25
Rypsirouhe	0,1			
Kauran ja ohran olki	0			
karitsrehu+vilja				
Lammas Hertta	0,05	0,03	0,03	0,03
	0			
Ruokintakalkki	0,02	0,02	0,02	0,02

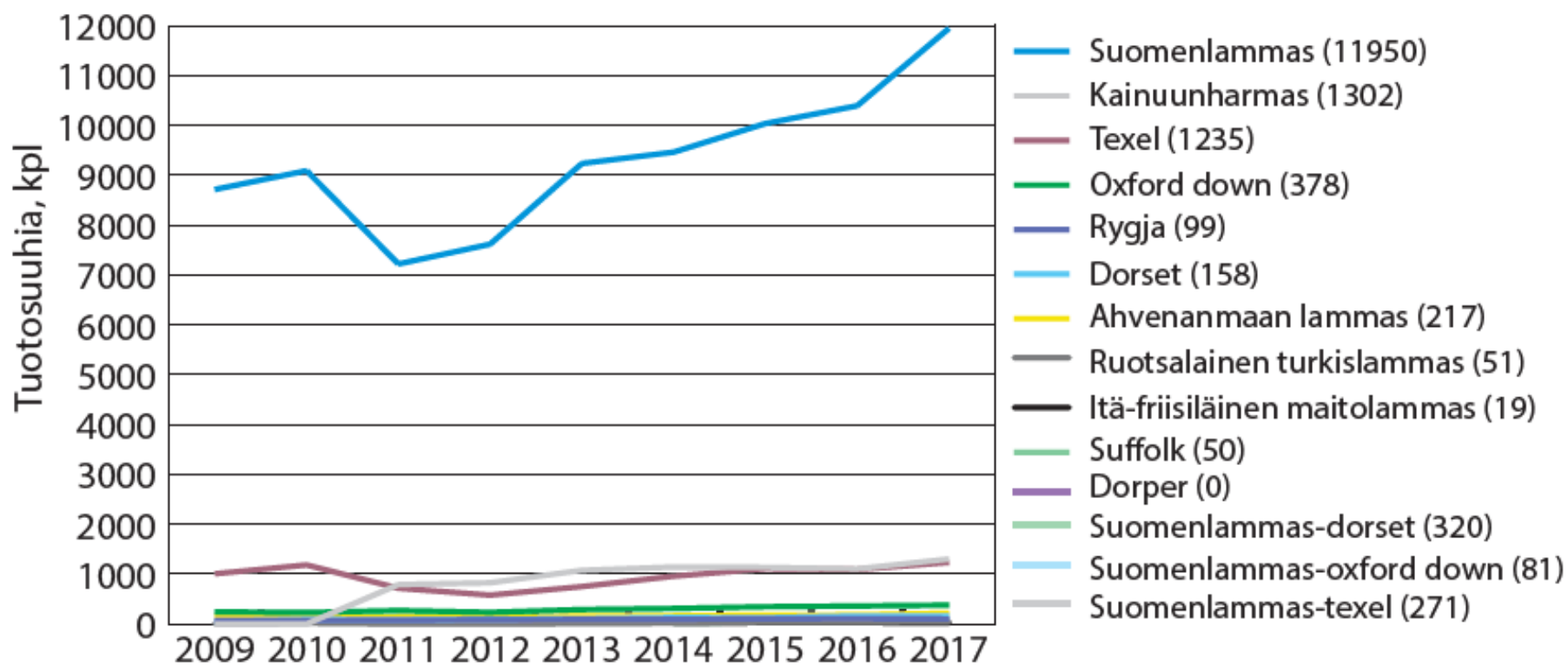
Lammastila - WeblammasWebVuohi - Evira

T Finnsheep (suomenlammas), Texel, Oxford Down, Rygja, Dorset,

Tuotosuuhien rotujakauma 2009–2017

WebLammas ja Jõudluskontroll

<https://keski-suomi.proagria.fi/sisalto/hittilistat-2017-10272>

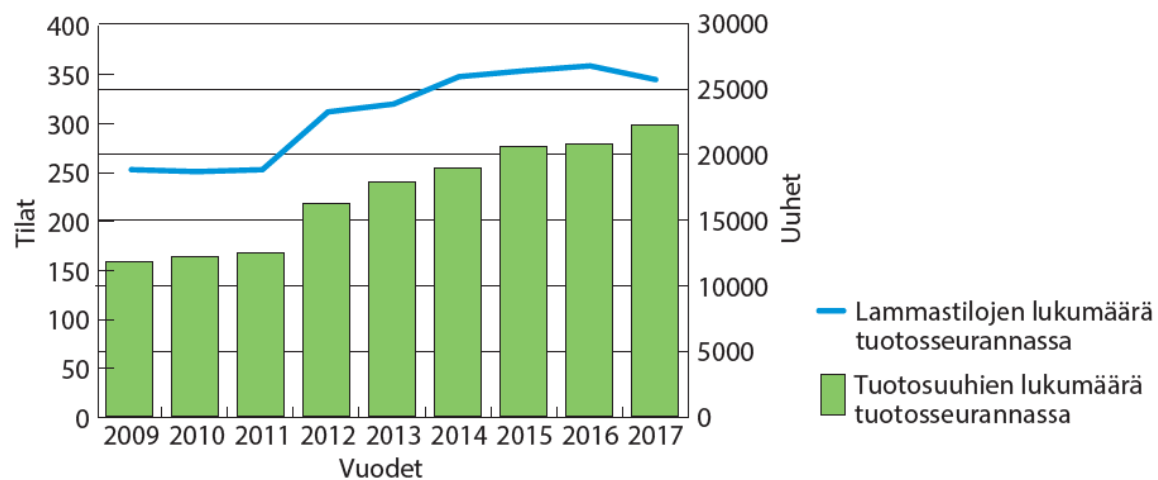
Farmide arv

Taulukko 1. Tilojen luokittelu uuhimäärän mukaan

Uuhimäärä	Vuosi							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1–9	36	21	37	33	45	32	29	29
10–29	80	87	98	90	90	88	86	67
30–49	36	48	55	66	56	67	78	74
50–99	70	66	77	78	82	94	93	96
yli 100	29	31	45	53	59	61	61	73
yli 150 osuus								27
Yhteensä	253	251	312	320	332	342	347	339

Uuhien ja lammastilojen lukumäärä tuotosseurannassa

WebLammas ja Jõudluskontroll

Talled kaalumine:

- 3pv.
- 6 nädala
- 90-150 pv.

tallede hindamine
lihasmm; rasvamm
villa hindamine SS1 ja KK1,
rootsi lammas,Pelsfår

Tapakaal ja EUROP

Ute ja jäärad

Poegimine - 6kuud poegimisest

Siirdamised ja rekistrist eemaldamine 7pv.
sügiskaal

BLUP indeksid:

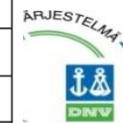
- 4 kasvuindeks
- Lihakkuus
- Rasvaindeks
- Koond-Lihatootmisindeks

PRO
Agria

Taulukko 4. Uuhien rotukeskiarvot

Rotu	Karitsoin. Uuhia, kpl	Tuotos- uuhia, kpl	Synt. kar.	Eloon kar.	Karitsa- tuotos, kg/ uuhi	6 vk paino, kg	Aikuis- paino, kg
Vanhemmat uuhet							
Ahvenanmaan lammas	217	49	2,20	2,15	25,61	11,60	68,06
Dorset	158	142	1,89	1,83	35,16	20,18	76,20
Ruotsalainen turkislammas	51	10	1,88	1,88	35,49	19,12	-
Itä-friisiläinen maitolammas	19	18	2,47	2,26	37,46	17,05	88,00
Kainuunharma	1 302	579	2,30	2,10	30,53	13,76	61,08
Rygja	99	83	1,54	1,34	26,02	17,93	-
Suomenlammas	11 950	3 912	2,41	2,12	33,70	14,78	67,04
Texel	1 235	600	1,62	1,53	27,40	18,05	73,73
Suffolk	50	47	1,88	1,74	33,12	19,56	-
Oxford down	378	334	1,72	1,55	28,23	18,15	86,89

Kunstlik seemendus

<https://www.huitinholstein.net/lammas/global-sheep-genetics2>

Lampa- ja kitsekasvatjad kasutavad

Kursused
teenusena

- Kohalikud veterinaarid
- HH Embryo

Kasvataja ise kui on kursus käidud ja luba

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton
johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Karsina pinta-ala vaatimukset – Ryhmäsulgude min mõõdud

lampaat	paino keskimäärin	tilaa neliometriä/eläin täytepohjalattia			
		Luomu	EHK	tavanomainen*	
	karitsa alle 15 kg	0,35		0,25	
	karitsa alle 30 kg	0,5		0,5	
	karitsa yli 30 kg	0,75		0,75	
	vieroitettu karitsa, alle 4kk		0,6		
	vähintään 4kk		1		
	karitsakamari/karitsa	0,2	0,2	0,2	
	lammas 55 kg	1,5		1	
	lammas 75 kg	1,5		1,4	
	tiine uuhi 55kg	1,5		1,3	
	tiine uuhi 75 kg	1,7		1,7	
	uuhi karitsoineen	2		2	
	karitsointikarsina		2,2		
	yksilökarsina vähintään		2	1,4	
	pässit ryhmäkarsina		1,7		
	Ryhmäsairaskarsina (5%)		1,8		
	*eläinsuojelulainsäädäntö				
	karitsalla tarkoitetaan alle kuuden kuukauden ikäistä lammasta				

Villa ja lambanahk

Pügajad -koolitus

Näiteks:

Villavabrikud

Pirtin Kehräämö

www.pirtinkehraamo.fi

Virtain Villa

<http://www.virtainvilla.fi/>

Ylistaron Kehräämö

<http://www.ylistaronkehraamo.fi/>

Parkijad

<http://www.nahkajalostamo.fi/>

<http://www.modifur.fi>

PRO
Agria

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton
johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Soomelammas – väga oluline poegimise valve ja kontroll

- 25 C January

Heat lamps are needed for cold sheep sheds

Lamb feeder and milk bar for sibling groups of 3-4

Erinevad laudad

Rintala

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Automatiseeritud sööda jagamine

Sheep shed in Korsholm in Ostrobothnia 120 ewes

Övermark organic farm 200 ewes

Ewes grazing in september in in Central Finland

Pasture end of Mars, South- West Finland

Uted karjatamas augustis Äänekoski Kesk-Soome ja Somero

PRO
Agria

johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

PRO
Agria

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton
johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Kitsekasvatus

Kitsed

Kitsede arv

Loomi	Farmid
5 273	144

Kitsekasvatus Suomen Vuohiyhdistys

<https://suomenvuohiyhdistys.fi/fi-yhdistys.html>

- *2002 lehmade joudluskontrollis kaasas -nyyd vaid farmisisene mõõtmine*
- *Tavalinen on kylm laut, lypsipats on soe*
- *Sikud eraldi ja talled samuti, samad nõudmised piimaruumile kui lehmadel.*
- Juustoportti Oy suurim kitsepiima ostja – 1 milj. l aastas
- Väiksemaid firmasid:
- <http://saloniemenjuustola.fi/>
- <https://www.kolattu.fi/>
- **Juustoportti Oy** lähestulkoon tuplaa vuohenjuustotuotantonsa vuodesta 2018 lähtien. Tällä hetkellä yritys jalostaa Jalasjärvellä vuodessa noin **miljoona litraa vuohenmaitoa** vuohenjuustoksi, mutta vuoteen **2018** mennessä vuohenmaitomäärä kasvaa vajaalla **700 000 litralla**.
- Kasvun taustalla on Loviisan Ruotsinpyhtäällä toimiva Jokiniemen Kartano Oy. Viiden luomuviljelijän viime vuonna perustama yritys ottaa tuotantoonsa tuhat suomenvuohenrotuista lypsyvuohetta ja toimittaa niiden tuottaman maidon Juustoportille.
- Vuodenvaihteessa eläinmäärä lisääntyy 500 lypsyvuohella. Vuoden 2017 aikana eläinmäärää lisätään niin, että täydessä mitassaan eli 600–700 000 litrassa tuotanto on seuraavana vuonna, DeLaval Suomen toimittama 2x36 –erälypsyasema.

Pro
Agria

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti

Tänan!

